

"Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu." cümlesini izah eder misiniz?

"Madem ki nefyimde kader hâkimdir ve o kader âdildir; ona müracaat ederim. Zâhîrî sebep ise, zaten bahane nev'inden bir şeyleri var. Demek onlara müracaat mânâsızdır. Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu." (1)

Buradaki **müracaat**, vaizlik ve hocalık yapmak için zamanın hükümetinden izin almak anlamına geldiği gibi, siyasi bir oluşumun içinde yer almak anlamına da geliyor ki; Üstad Hazretleri her ikisini de istemiyor, istemeyi de hakka karşı saygısızlık olarak görüyor.

Çünkü o zaman hükümetinin elinde hak namına bir şey bulunmuyor. Onların gaye ve planı dini imha etmek. Dini imha etmek isteyen bir hükümete müracaat etmek, onları zimnen kabul etmek ve tasdik etmek anlamına gelir. Bu yüzden Üstad Hazretleri onlara asla tevessül edip müracaat etmemiştir.

"Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu." cümlesi ile zamanın hükümetinin iyi bir niyeti ya da dine sıcak bakan bir tarafı olmuş olsa idi, o zaman onlara müracaat edilebilirdi, denilmek isteniyor.

(1) bk. [Mektubat, On Üçüncü Mektup, İkinci Soru](#).